

Mindent a hazáért.

Polgártársak!

Im hazafiúi szívvvel fordulok hozzátok s kérlek titeket, hogy legyetek velem együtt segítségére szegény hazánk-nak. Én ezennel kötelezem magam, hogy a legkevesebb árban minden temetést, a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig elvégzek. És a teljes árnak 5 százalékát a hazai oltárára adom. Magyar-Pécska, 1914. november hó.

Hazafiúi tisztelettel

Csaffás Kálmán
temv.

Az orosz kéz Romániában.

— Moldován Gergely dr. könyve. —

Egy könyv jelent meg Kolozsvárott, melynek címe *Az orosz kéz Romániában*. A könyv szerzője *Moldován Gergely dr.* kolozsvári egyetemi tanár, a romániai és a magyarországi románság politikai és kulturális kérdéseinek egyik legalaposabb ismerője.

Hogy mit tárgyal a könyv, azt már címe is mutatja. Hangja az első oldaltól az utolsóig higgadt, megfontolt. Minden mondata a történelemben gyökeredzik és a történelem alapján bizonyít. Ezt a könyvet el kell olvasni *minden magyarnak*, de el kell olvasni *minden románnak is*. Érdemes munka volt a megírása és érdemes munkát végezne az is, aki a művet lefordítaná román nyelvre. Egyaránt okulhatnának belőle a hazai és a román királysági románok.

Az orosz kéz Romániában *minden átkos, irtó munkát végzett*. Ezzel tisztában volt minden időben nem egy román fejedelem és nem egy román politikus. *Károly* román király, a független román állam megteremtője szóval s írásban is mindenkor hirdette, hogy a független román királyságnak csak egy veszedelme van, mely mint damokleszi kard lebeg fölötté és ez az *orosz ideál*. Ez az orosz ideál az, mely Romániában annyi bajt idézett fel s nem egyszer végpusztulás elé állította ezt a virágzásra és fejlődésre érdemes dunai államot.

Konstantinápoly elfoglalása ugyan a törökökkel szemben való hódítás, de az ut a Boszporushoz *Románián át vezet*. Azért tehát a cárizmusnak az volt elsősorban a célja, hogy a román fejedelemségekre tehesse rá a kezét. Ezerhatszázhatvanötvenötől kezdve különböző időszakokban *hatszor szállották meg az oroszok a fejedelemségeket* s erre mindig különböző ürügyeket találtak.

Az oroszok sohasem vonultak ki önként a román területről. Mindig valamely rajtuk kívül álló körülmény kényszerítette őket arra. És amikor a legutóbbi orosz-török háborúban Románia Oroszország mellé állott, az egy galád orosz csíny következménye volt. Ugyanis *az orosz hadak egy nap ellepték Romániát és beözönltek Bukarestbe, mielőtt a román képviselők még dönthettek volna arról, hogy az ország részt vegyen-e a háborúban?* Az orosz fegyverek csörgése mellett Románia kénytelen volt belegyezését megadni. Az orosz katonai diktatura alá került. A fejedelem pedig nem mint önálló román fejedelem, hanem *mint orosz generális küzdött az orosz cár seregében* — bár saját csapatai élén — a törökök ellen.

A háború alatt nagy volt a román nép szenvedése és megaláztatása. Az orosz kozákok kényükre-kedvükre jártak az országban, rekviráltak, loptak és semmi magántulajdont nem tartottak becsületben. A megaláztatásokból a legnagyobb rész Károly fejedelemnek jutott ki. Mikor pedig vége lett a háborúnak, az orosz hadak hosszabb ideig pihenőt tartottak Romániában és mikor a békepontokra vonatkozólag nézeteltérések támadtak — különösen *Besszarábiát* illetően — nagyon kevésbe mult, hogy az oroszok nem fegyverrel fordultak házigazdáik ellen, hogy a gravicai hősöknek igazi orosz módon fizessenek.

Azonban a szívós román állam Károly bölcs vezetése mellett ezt a csapást is kibirta.

Ezek után remélhető, hogy a közönség széles rétegeiben mind tömegesebben fognak elhunyni, hogy a hazafias felhívásnak tehetőségükhöz mértén eleget tegyenek.

*

(*A népfölkelő problémája.*) Egy puha ur, aki mindeddig mint számfeletti népfölkelő védte a jó meleg kávéházban a hazát, most megkapta a behívóját.

— Megyek fiuk én is — mondta borongva — s hozzá milyen rossz időben. Adjatok tanácsot, mit vigyek magammal?

— Bátorságot — mondta neki a kávéházi szomszédja.

Az oroszok kitakarodtak és Románia a monarchia és Németország segítségével elérte azt, hogy valóban *önálló* és királyság lehetett. — Károly királynak nagyon keserű tapasztalatai voltak az orosz jóakaratra vontkozólag és azért fordult el teljesen az oroszbarát politikától. Haláláig hi maradt magatartásához és ezt a politikáját követendő *példaképen* hagyta utódjára, *Ferenc Ferdinánd* királyra.

Károly király halála után az orosz kéz csak három napot engedett a gyász számára, aztán újból felvette a küzdelmet hatalmának a román területen való érvényesítéséért. Ez a pokoli munka pedig volt: kiméletlenül összerombolni a nagy király politikai hagyományait, belenyulni a román állam bel- és külügyeibe, megsérteni az ország függetlenségét és abbéli szabadságát, hogy ügyeit önmaga, minden külső befolyástól mentesen önállóan intézhesse.

És a cárizmus ismét megtudta találni a románok között a maga szekerének előretolót. Egyszerre nagy szerephez és fontos szóhoz jutottak a *Mille, Filipeszkü, Janesku, Honigman, Fagure, Fermo, Pizan's*, valamint a

Csütörtökön, pénteken,
szombaton és vasárnap

Hegedüs Gyula

fellép

az Urániában.

velük egyivásu politikusok és újságírók. Hogy ezek kik és hogy hány próbás férfiak, azt viselkedésükből ugyyszólván minden újságolvasó eléggé tudhatja. Szereplésüket *Moldován Gergely* azonban olyan részletesen, olyan tisztán világítja meg könyvében, hogy valamenyenien leleplezve állanak mindenki előtt. Azért izgatnak Oroszország mellett, mert *pénzt kaptak*. A könyvnek ez a része különös figyelmet érdemel és nagy sulyu kijelentések és bizonyítékok egész sorozatát tartalmazza.

Szó van azonban a könyvben a románságnak nemcsak romániai, hanem magyarországi árulóiról is. A magyarországi román nemzeti liga a helyzet igaz felismerése mellett méltán hangoztatja manifesztumában, hogy *aleszámolás órája elérkezett*, de nem oly értelemben, ahogy azt a muszkák barátai gondolják, a magyarok és a németek ellen, hanem a minden emberi érzésből kivetkőzött *oroszok ellen*, akik mintha a keleti román elem elpusztítását tüzték volna ki céljukul. Így ir a liga és ebben igazuk is van, mert hiszen az oroszok politikusai nem egyszer hangoztatták már, hogy Romániát apró részekre darabolva, könnyű volna eloroszosítani. A magyarországi román liga álláspontjával ellentétbe helyezkedtek azonban *Lukács László*, akit a románok a „popa draculi”, ördög papja néven ismernek és akinek sok piszkos ügye van s méltó társa neki *Goga Oktavián*. Ezek azonosítják magukat a romániai megfizetett orosz barátokkal.

A románság szerencséje azonban az, hogy többsége nemcsak Magyarországon, hanem a tulajdonképeni román királyságban is meg van győződve arról, hogy az orosz mint a multban, most is álnok szándékkal közeledik hozzájuk. Hogy ez tényleg így van, *Moldován* egyetemi tanár könyve félre nem érthetően kifejti. Ezt a könyvet mindenkinek el kell olvasnia, aki a dolgok szövevényében tisztán akar látni. Ez a könyv a román nemzet igazi aspirációinak foglalátja, a románság helyes politikai irányának bibliája.
